

REFERENCES

1. Academic Blog of Dr. Umesh Arya: Advertisin Slogans [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://aryasir.blogspot.com/2008/09/advertising-slogans.html>
2. Cambridge Dictionary [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://dictionary.cambridge.org/>
3. Cuddon, J. A. (1999). The Penguin Dictionary of Literary Terms and Literary Theory. London: Penguin Books Ltd.
4. Greatrex, J. (1998) "Introduction". In: Goddard, A. The Language of Advertising. London: Routledge.
5. Hamlin, K. (2013). The Importance of Ad Slogans.
6. Leech G. "English in Advertising: A linguistic Study of Advertising in Great Britain", 1972.
7. Literary devices. Definitions and examples of literary terms. [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://literarydevices.net/>
8. Myers G. (1994) The words in ads, E. Arnold, London.

Герасимів Галина

Науковий керівник – доктор пед. наук, професор Задорожна І. П.

КЛЮЧОВІ ХАРАКТЕРИСТИКИ ДЕТЕКТИВНОГО ДИСКУРСУ

Проаналізовано особливості детективного дискурсу як різновиду інституційного. На основі аналізу сучасної літератури узагальнено, що детективний дискурс передбачає сукупність тематично співвіднесених текстів, тема яких визначається з опорою на тематичні слова. Детективний дискурс є поліморфним, із характеристиками інституційного дискурсу – цінності і стратегії, клішованість дискурсивних формул, статусно-рольові стосунки комунікантів, характерні концепти.

Ключові слова: детективний дискурс, інституційний дискурс, тематичні слова, концепти.

Текст і дискурс існують разом в рамках реального мовленнєвого твору. Дискурс – це жива комунікативна діяльність, що реалізується у певній ситуації й для якої характерні певні екстралінгвістичні чинники. Текст конкретизує та вербалізує ці параметри [3].

Мета статті – проаналізувати особливості детективного дискурсу як різновиду інституційного.

Як комунікативний акт художній дискурс переслідує певну мету – впливати на духовний простір читача (його систему цінностей, знань, вірувань, бажань).

У межах художнього дискурсу можна виділити детективний дискурс, який передбачає тематичну єдність певних текстів, що мають єдину мету – вплинути на читача, в контексті детективного жанру розвага. Детективний дискурс визначають як один із видів особистісно орієнтованого, метою якого є художнє спілкування [2, с. 67].

Художній дискурс є поліморфним, тобто окремо взятий текст може бути результатом багатьох, часто суперечливих, дискурсів [313, с. 28–29.]. Логічність і художність – Основними особливостями детективного дискурсу є логічність (передбачуваність у послідовності ситуацій спілкування в розслідуванні, сюжету, вибору мовних засобів тощо) і художність [58, с. 47].

Детектив як художній твір відрізняється від інших літературних творів, оскільки характеризується дотриманням стереотипу, підпорядковується певним формулам, встановленим традицією, є структурно консервативним жанром, консерватизм якого полягає в дотриманні традицій та умовностей [1, с. 30–31].

Доволі шаблонним є інституційний дискурс [3], обов'язковими компонентами якої можна вважати злочин, розслідування та розкриття таємниці. В інституційному дискурсі виокремлюють жорстку та м'яку форми. Прикладом жорсткого різновиду є ритуали, такі як військовий парад, захист дисертації, вручення нагороди, церковна служба. А детективи – це «м'яка» форма, оскільки присутні визначальні компоненти: злочин – розслідування – розкриття таємниці, а також доволі стандартизований набір персонажів, структура детективних творів досить варіативна [3].

Інституційний дискурс – це представницьке спілкування, іншими словами, спілкування статусно-рольове, що виходить за межі буденного.

Дискурс зумовлений соціальними інститутами та соціальними відносинами, і взаємодія людей відбувається не на рівні позицій, а на рівні особистостей [3, с. 67].

Типовими учасниками детективного дискурсу є ті, хто здійснюють розслідування і розкриття таємниць злочину – сищик, поліцейський, експерт, з одного боку, і жертва, потерпілий, злочинець, підозрювані, свідки, з іншого боку.

Першу групу учасників можна вважати «агентами інституту» на протигагу «клієнтам інституту» (жертва, потерпілий, свідки) [3].

Інституційний дискурс порівняно з іншими типами дискурсу має свої цілі, спрямовані на забезпечення стабільності соціальної структури [3, с. 65].

Агенти детективного дискурсу мають основну мету – розкрити таємницю, забезпечити перемогу справедливості. Ця мета корелює з цінностями інституту:

The first consideration is to remove the pressing danger which threatens you. The second is to clear up the mystery and to punish the guilty parties (A. Conan Doyle, *The Adventures of Sherlock Holmes*).

До стратегій детективного дискурсу відносять роздуми, сприяння, пояснення, організацію діяльності учасників цього дискурсу.

Ознаками інституційності є певні кліше, що складаються з типових релевантних комунікативних дій, реакцій.

Дискурсивними формулами детективного дискурсу є певні звороти, властиві спілкуванню учасників цього соціального інституту: *have an inquest, make inquiries, have an alibi, Do you plead guilty?* Тощо [3].

The police court proceedings were brief and dramatic. The principal witnesses for the prosecution were Janet Mackenzie, maid to the dead woman, and Romaine Heilger, Austrian subject, the mistress of the prisoner (Christie, *The Witness of the Prosecution*).

Детективний дискурс визначається ходом розслідування, що реалізується у виборі мовних засобів.

Важливою складовою є комунікативна ситуація [3].

У тексті детективної розповіді вживаються терміни, офіційні висловлювання, розмовні слова / словосполучення, а також мовні засоби виразності. Виокремлені тематичні групи лексем, які притаманні детективному дискурсу та свідчать про тісне переплетення корпоративної та професійної лексики. До таких груп відносять: учинки, розслідування, характеристика людини, таємниця, закон і беззаконня, рід зайнятості людини, страх і небезпека, критика та осуд, емоції, предмети вбивства, життя і смерть, місце розвитку подій [4, с. 83].

У детективному дискурсі ключовими є концепти СИЩИК, ЗЛОЧИНЕЦЬ, ТАЄМНИЦЯ, ЗЛОЧИН, вони вербалізовані «тематичними» словами [3].

Отже, погоджуємося з А. Б. Калюжною [3] що детективний дискурс репрезентований сукупністю тематично співвіднесених текстів, тема яких визначається з опорою на тематичні слова. У той же час, детективний дискурс є поліморфним, із характеристиками інституційного дискурсу – цінності і стратегії, клішованість дискурсивних формул, статусно-рольові стосунки комунікантів, характерні концепти.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бехта Т. О. Лінгвокогнітивне моделювання англомовного детективного дискурсу: дис. ... канд. філол. наук: 10.02.04 / ЛНУ імені Івана Франка. Львів, 2009. 235 с.
2. Борботько В. Г. Принципы формирования дискурса: От психолингвистики к лингвосинергетике. М.: Книжный дом «ЛИБРОКОМ», 2011. 288 с.
3. Калюжна А. Б. Лінгвокогнітивні характеристики ключових концептів англомовного детективного дискурсу: дис. ... канд. філол. наук: 10.02.04 / Харк. нац. ун-т ім. В. Н. Каразіна. Харків, 2017. 264 с.
4. Цапенко Л. В. Англомовна детективна розповідь: лінгвопрагматичний та лінгвосинергетичний аспекти: дис. ... канд. філол. наук: 10.02.04 / Запорізький. нац. ун-т. Запоріжжя, 2019. 266 с.

Герасимів Олег

Науковий керівник – доктор пед. наук, професор Задорожна І. П.

ОСОБЛИВОСТІ ПОЛІТИЧНОГО ДИСКУРСУ ЯК РІЗНОВИДУ ІНСТИТУЦІЙНОГО

У статті проаналізовано історіографію поняття дискурс, визначено особливості інституційного дискурсу, а також його різновиду політичного. Серед функцій політичного дискурсу, який виділяють дослідники (інформаційна, інструментальна, прогностична, легітимуюча, переконання, нормативна, політичної пропаганди) у подальших дослідженнях вирішено особливу увагу зосередити на інструментальній та функції переконання.

Ключові слова: дискурс, інституційний дискурс, політичний дискурс, функції.